

Մ Ե Ն Տ Ո Ր

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՄԷՊԱՀԻՍԻ ՄԻՒՖԻՏԷ

ՊԵՐՏԵՆԻ ՍԵՆԵ.

1886 ՅՈՒՆԻՍ 15

ՆՕՄԵՐՈ 12

Ս Է Ր Վ Ե Թ Ի Մ Ի Լ Ի Յ Է

ԷՃԱԼԻՄԻՋԻՆ ՔԵԱՐ ՈՒ ՔԻՍՊԻ

Մա՛րիւմ տիր քի , ինսան գըսմը մէտէնիյէթտէ թէգատտիւմ էթտիքճէ քէնտի էօմրիւնիւն գըյմէթինի տահա զիեատէ պիլ-տիյինտէն՝ ագլընըն , գալպինին վէ վիճուտունուն թէլէզզիւզիւ իչիւն մէթէատտիտ վասիթալար իսթիրա՛ էթմէքտէ վէ պիր գէման մէսարիֆ սատէճէ թա՛ամ , էլպիսէ վէ մէսքեան իչիւն լազըմ իքէն՝ պու կիւն թէգէինաթ վէ հուզուզաթ քիթապ վէ զազէթա , սէյեահաթ վէ թէնէզզիւհ , մուզիգա վէ թէաթրօ կիպի իհթիեաճաթը մատտիյէ վէ մա՛նէվիյէ տախի վիճուտէ կէլիչ վէ կէլէքտէ վէ մէսարիֆաթ իսէ վարիտաթըն վիւճու-պինի միւսթէլգիւմ պուլունտուղունտան՝ էվվէլ էմրտէ ագճէ ճի-հէթինէ սարֆը տիգգաթ լազըմ օլմագտա տըր :

Նիւզաթը մէգքիւրէյի նազարը իթինաեա ալըզտա մէմ-լէքէթիմիզտէ մէսարիֆաթըն փէյտէր փէյ թէքէսսիր վէ վա-րիտաթըն իսէ կիւնպէ կիւն թէնէզզիւլ էթտիյինի պիլ միւշա-հէտէ , սէրվէթ ճիհէթինտէ տախի էհալիմիզին իսթիգպալընը չաեանը մէմնունիյէթ պիր հալտէ կէօրմէյէճէյիմիզի մա՛էթ թէ-էսսիրֆ իթիրաֆ էտէճէյիզ :

Նիչիւն քի , պիր մէմալիք էհալիսինին քէսպի սէրվէթ վէ թէմէթթիւ՝ էյլէմէսի՝ օլ մէմլէքէթին մէյտանա կէթիրտիյի էմ-թաա վէ էչեայը միւխթէլիֆէնին իսրաճաթը իլէ մէմալիքի էճնէսիյէ էմթա՛ասընըն իտխալաթը արասընտա հիւսնիւ թէնա-պիւպ պուլունմասըյլա օլապիլիր , մէմլէքէթիմիզտէ իսէ՝ խարիճ-

տէն կէլէն էմթաաեա նիսպէթէն տախիլտէն կէօնտէրիլէնին միգտարընըն ագալիյէթտէ պուլունմասընտան՝ ե'անի , էհալիմիդին քէնտի էլի վէ էմէկի իլէ մէյտանա կէթիրտիյի էշեատան զիեատէ էճնէսլի միլլէթլէրին մա'րիֆէթ վէ զահմէթի իլէ հասըլ օլանը իսթիմալ էյլէտիկինտէն՝ վէ հէր էհալի քէնտի էմէ'կինէ նիսպէթէն իւճրէթ ալապիլէճէյինտէն՝ պիթթապի՝ հէր սէնէ քէսէտէն վէ սէրմայէտէն սարֆ էթմէքտէյիզ :

Պուլուն իսպաթա հաճէթ եօդ տուր : Պրագալըմ քէնտի մէմլէքէթլէրինին մահսուլաթը վէ ա'գլ ու հիւնէրէրինին իսթիրա'թը իլէ չարշու վէ պազարլարըմըդ տօլտուրըզլարը հիսասսըզ էմթաա վէ էշեայը՝ արամըզտա հիշ պիր գըյմէթի պուլունմաեան նիչէ շէյլէրտէն սիլէ էվրօփալըար էնվայի մաթալար էափըզ սիդտէն փարալար գազանմագտա տըրլար , նասըլ քի մէզլլէյէ աթտըղըմըզ փաշափրալար՝ քեաղըտ եափըլըզ , թարլարըմըզտա քէսրէթլէ մէյտանէ կէլէն փամուգ՝ իփիք իմալ օլունուզ , վէ ուճուզ Ֆիյաթլա սաթտըղըմըզ եուն՝ չուխա տօգուլունուզ սիդէ ի'ատէ էտիլմէքտէ վէ պիզ տախի անլէրի իսթիմալ էթմէքտէյիզ :

Տագաթ պիդիմ մահսուլաթըմըզ նէ^օ տիր , վէ պիդիմ գազանճըմըզն մէնպա'ա՞ը հանկըսը տըր , — հէլէ էվրօփա ֆապրիգալարընըն մա'նուլաթը պէօյիք սէրմայէյէ միւհթաճ տըր հէլէ պաղշէլէրտէ վէ սօսթանլարտա հասըլ օլան գանթար գանթար փանճարլարտան շէքէր եափմագ իլմ ու թէճրիւպէյէ մէնուլ տըր , հէլէ Մուշ վէ խարբուլթ օվալարընըն , էլ ճկիրէ հէվալիսինին վէ Անատօլու թարլարընըն անպարլարտա չիւրիւմէքտէ օլան զախիրէլէրինի սաթըզ փարա էթմէք՝ միւնթազամ շօսէլէրէ վէ չըմէնտըֆէրլէրէ միւթէվազգըֆ տըր , եա նիշի'ուն հատտըզ պաղլարըմըզն թիւքէնմէզ իւզիւմլէրինի չարապ եափմայուզ վէ եախօտ գօնչուլարըմըզ օլան Րումլարտան էօյրէնէմէյուլտէ , գըյեէսինի օ'ն փարաեա գատար սաթմագլա վէ պօլ պօլ եէմէքլէ չօղունու թէլէֆ էթմէքտէյիզ , եախօտ ըագը տէնիլէն օլ մուզիրըր վէ մուխրիպ իչկիյէ թահվիլ էտիպ կէօեա միւթէլէզգիզ օլմագտայըզ :

Շարապ՝ իչկի հալընտա իթիտալ իւզրէ գուլանըլտըգտա ըագըտան չօ'գ ֆայիտէլի , վէ շարապճըլըզ էվրօփատա պու կիւն էն մուհիմմ սէնա'աթլարտան վէ էն քեարըլ թիճարէթլէրտէն

պուլունտուղու , վէ օրատա իւղիւմիւն վէ խալիս շարապըն նէտ-
ըէթինտէն՝ էլմատան , արմուտտան , չէֆթալիտէն , արփատան ,
տարըտան վէ մէվատուր սայիրէտէն միւսքիրաթ եափըլմագտա
օլտուղու հալտէ , Էվրօփաեա շարապլար կէօնտէրիպ էլիմիդտէ
պուլունտան շու ճէսիմ սէրվէթ մէնպա՛ընտան քեար պուլամա-
մագտա վէ պուլնտան զայրի պիրտէ պիեաֆէթ վէ թա՛ամ մա-
սալարըմըգտա չիչէ չիչէ Շամբանիա , Պօրտօ վէ Գըպըզ շարապ-
լարը , Սագըզ մաստիքասը վէ ապսէնթ , գօնեաք , պիրա վէ
վէրմութ կիպի ֆրէնք իչկէլէրի պուլունտուրմագտայըզ :

Իչթէ միւսարրա՛հ կէօրիւնիւեօր քի սէնա՛աթ վէ մա՛լիմաթ-
տա մայէյի ինթիֆա՛ վէ իսթիֆատէմիզ օլապիլէն էն ճի՛ւզի
թէճըիւպէ վէ թէրագգինին նօգսանիյէթինտէն նաշի՛ տէյիլ
խարիճտէն՝ տախիլտէն վէ քէնտի էմէքլէրիմիդտէն պիլէ իքթի-
սապ էտէմէեօրուզ , վէ պուլ մէսլէքտէ տախի կիւնպէկիւն իլէրի
կիտիեօրուզ , նասըլ քի , իչթէ քէնտի եէրլի ամէլէլէրիմիզ եէ-
տիլէ իմալ օլունտան ալաճալար , շալլար , պէզլէր վէ սայիր գու-
մաշար պէր թարաֆ էտիլիպ , անլէրտէն տահա չիւրիւք օլան
ֆրէնկ գումաշլարը , տիմիլէրի , պագալարը վէ պասմալարը
թէրճի՛հ էտիլմէքտէ վէ տահա հէզար նէվ չօճուգ օյունճագլարը
վէ հէվայի սիւս ու թէզեերնաթ մատտէլէրի իչթիրա էտիլմէքտէ
տիր , վէ թուհաֆը շու քի , րայիհասը , լէզզէթի վէ մէնֆա՛ա-
թը ճիհէթիլէ էֆզուլն օլան պալ մէվճուտ իքէն քիւրտլէր վէ
քէօյիւլէր պիլէ շէքէր եէմէյէ ալըշմագտա տըրլար . . : Իչթէ
պուլնլար կէօսթէրիլէր քի , պիզ սա՛լթ նաֆագամըզա գանա՛-
աթ էտիպ ֆրէնկլէրէ խըզմէթճիլիք էթմէքտէյիզ :

Ամմա , մէսէլէ սալթ պուլ գատարտա տէյիլ տիր , մէմալիքի
Օսմանիյէնին Ասիա գըթառնտա չըմէնտըֆէրլէր չօղալըպ վա-
սայիթի նագլիյէ թէսհիլ , վէ եագընլարտա իքմալ էտիլէն Մէր-
սին — Ատանա խաթթը մէմլէքէթին իչէրիլէրինէ գատար թէմ-
տիտ էտիլտիքտէ՛ հէր թարաֆտա էվրօփալըլար քէսրէթլէ կէօ-
րիւլէճէք վէ սէրմայէլէրինի իլլէթմէք , մաթա՛լարընը սիւրմէք
վէ ֆապրիգալարընը պէօյիւթմէք իչիւն Ալամանլար , Նէմցէլի-
լէր վէ պախուսուս ինկիլիզլէր վէ Ֆրանսըզլար պի՛ցիմ թօփրա-
ղմըզտա , պի՛ցիմ մէյտանըմըգտա եէքտիկէրիլէր ըգգապէթէ
չըգըլաճագլար վէ ճէսիմ սէրմայէ սահիպի թիւճճարլար , սար-
րաֆլար վէ ֆապրիգաթօրլար , քէզալիք հագիգ թապիսլէր ,

մահիր սէնաաթքեարլար վէ հաթթա էնվայի օյունճուլար արա-
մըզա կէլիպ եէրլէնճէքլէր , վէ պիթթապի հէր շէյ տախի զի-
եատէ գըյմիթ քէսպ էտէճէք տիր :

Օլ վագըթ իսէ , շիմտիթի 100 տէ 30-40 , պա'ղէն տահա
գիեատէ ֆայիզլէ փարա վէրմէքտէն ղայրի պիր շէյ պիլմէյէն
սէրմայէտարլարմըզ , եէհուտիլէրէ թէլլալլըզ էտէն թիւճճար-
լարմըզ վէ պապատան գալմա տէսթկեահտան վէ քիւթիւքտէն
վազ կէշմէյէն էսնաֆլարմըզ՝ գըսմէթլէրինէ պաշգա վասիթա
արամահա մէճպոնր պուլունահազլար տըր :

Պունլար պէլքի եագըն վագըթլարտա կէօրիւլէճէք , վէ իճ-
րա օլունահազ տըր , հէմտէ օլմասը մէտէնիյէթին մաթլուպուն-
տան օլուպ թէտարիզ վէ իհթիեաթ իւզրէ պուլունուր իսէք
պիզ տախի չօգ ֆայիտէլէր քէսպ էտէպիլիրիզ , ամմա շիմտի-
տէն թէտպիր լազըմ տըր , ղայրէթ լազըմ տըր :

Իշթէ պու կիւն միլլէթիմիզճէ է'ն գիեատէ տիգգաթա շա-
եան մէսէլէլէրտէն պիրիտէ պու տըր , շիւնքի քիսպ վէ թէմէթ-
թիւ՝ մէսէլէսի էքմէք վէ թէայյիւշ տէմէք տիր վէ էքմէք օլմա-
տըզճա , փարա գազանմատըզճա հի'շ պիր իշ օլմազ : Էհպի-
նին ումուրու թէայյիւշիւ , իսլահաթը ագլիյէ վէ ախլագիյէ
գատար վէ պէլքի տահա՝ գիեատէ կէնիշ պիր մէսէլէ տիր , վէ
էյէր պու մէսէլէ իշիւն մէրքէզի իտարէյի միլիյէմիզ օլան իս-
թանպօլտան պիր շէյ մէ'մուլ էտէր իսէք՝ խաթա էթմիշ օլու-
րուզ , շիւնքի օլ մէրքէզ՝ երրագտան զանն օլունտուղու կիպի
տէյիլ տիր . . :

Էօյլէ իսէ նէ՞ եափալըմ ,

— . Շիւպհէտէն ազատէ տիր քի պիր միւլքին , պիր միլլէ-
թին ումուլիյէթինէ ալագասը պուլունան պէօյլէ ազիմ պիր մէ-
սէլէ՝ փօլիթիգա ալէմինին հիյեթթինէ , պիւթիւն տիւնեանըն
ահվալընա վէ տահա նի'շէ նի'շէ քէյֆիյէթլէրէ մէրպութ վէ
միւթէվազըզֆ օլուպ՝ պիր համիէտէ վէ պիր թէշէպպիւստէ
խալահաթ էլէ կէշիրիլէմէզ , ամմա , մատէմ քի թէպէտտիւլաթ
վէ թէղայյիւրաթ տիւնեատան ապա էքսիլմիյէճէք տիր , էհպի
վէ անը թէշէթիւ էտէն աղալմը՝ կէրէք միւնֆէրիտէն վէ կէրէք
միւնթէմիէն , պու եօլտա վազիֆէլէր իլէ միւքէլլէֆ տիրլէր ,
վէ իշթէ պու նօգթատան պագարագ մին ղէյրի հատտ միլլէ-
թիմիլտէ չօգ դուսուր կէօրիւեօրուզ :

Պիզատէ, հէր չէյտէն էվվէլ թէչէսպիւս սէվզի վէ ճիւրաթը, եէնի եէնի վասիթալար վէ թարիգլէր թէհարրիսի, նիհայէթ կէօղիւ աչըգլըգ էքսիք տիր, վէ պու նօգսանըն իքմալը էն էվ-վէլ գէնկինլէր ղայրէթիլէ օլապիլիր :

Եյէր եանըլմաեօր իսէք, միլլէթիմիզ էն զիեատէ շու իւշ սընըֆտան պիր խըզմէթ մէ'մուլ էթմէլի տիր, ե'անի Բուհպան կիրուհինտէն, օգուսուշ թագըմընտան վէ սէրվէթ ստհիպլէ-րինտէն, Փագաթ, էվվէլքիլէրին տայիրէսի պաշգա վէ պու սըրատա իգթիտարլարը մահտուտ օլտուղունտան՝ էն պէօյիւք վադիֆէ գէնկինլէրէ գալըր :

Սէրվէթ սահիպլէրիմիզ՝ կէրէք ագչէլէրի վէ կէրէք թէէսսիր-լէրիլէ էօյլէ եէնի թէչէսպիւսլէրտէ պուլունմալը տըրլար քի, հէմ քէնտիլէրին սէրվէթ վէ սէրմայէլէրի թէէմին էտիլէին. հէմ ախէրլէրի Փայիտէ քէսպ էթսին պու եօլտա հարէքէթ էտիլ-մէտիլի հալտի շու սօն 40-50 սէնէ զարֆընտա մահվ օլան նիշէ նիշէ գէնկին Փամիլեալարըմըզըն ատէտի գաթ դաթ արթաճագ տէեու գօրգարըզ :

Ձէնկինլէրիմիզ՝ քէնտի մէսարիֆլէրիլէ իսթի'տատը կէնճլէ-րի Էվրօփաեա կէօնտէրմէլի վէ օրատա թիճարէթ, սէնա'թթ եախօտ գրա'թ տայիրէլէրինտէ թալիմ վէ պու վասիթա իլէ էհալի արասընտա եէնի եէնի հիւնէրլէր թա'միմ էթմէլի տիր-լէր :

Սէնէ պէ սէնէ միւտտէթի թահսիլիլէրինի Թիւրքիատա եախօտ Էվրօփատա իքմալ էտէն կէնճլէրիմիզին հէման քիաֆ-ֆէսի՝ ե'ա հէքիմ, ե'ա ալօգաթ վէ եախօտ միւնհէնտիս օլուպ կէլմէքտէ տիրլէր, վէ տօղրուտան տօղրուեա էհալինին ումու-միլլէթինէ խըզմէթ էթմէք իշիւն մէքթէպ քէօշէլէրինի վէ եա-խօտ մաթպուաթ մէյտանընը իլթիեար էտէնլէր իսէ՝ էսպապը քէսիրէտէն նաշի եա մուվաֆֆագիլէթ պուլմամագտա տըրլար վէ եախօտ քէսպի մուվաֆֆագիլէթլէ ազ չօգ մէյտան պուլա-ճագլարը սըրատա՝ սայէսինէ իլթիճա վէ հիմայէսինէ իսթինատ էտէճէք սիր գուվվէթ պուլմամատըգճա, ղարազ վէ նէֆսանի-յէթ համլէլէրինտէն՝ մագսէտլէրի վէ խըզմէթլէրի ուղրունա գուրպան կիթմէքտէ տիրլէր, նասըլքի մէզքիւր մէքթէպ վէ գալէմ իլէ ուղրալան չօգ կէնճլէր, եա քէտէրտէն նաշի վէֆաթ էտիպ գուրթ ուլմուշլար, եախօտ Բուսիատա, Թիւրքիատա, Սը-

սըրտա , Ծրանաստա , Րումանիատա վէ Պուլկարիատա կէօրիւն-տիւլիւ կիպի ագըլլըլըգ հտիպ (°) էճնէպի լիսանլարտա վէ էճ-նէպի մէ'մուրիյէթտէ բահաթ պուլապիլմիչլէր տիր :

Պու սէպէպտէն , կէնճլէրիմիզ՝ զէնկինլէր ոայէսինտէ էվրո-փատա սանա'աթ թահսիլ էթմէլի տիրլէր :

Իշթէ օլ զէման մէքթէպտէն չըգան չօճուգլարըմըլ տախի , շիմտիքի կիպի , գապա սէնա'աթլարըն քիրլի տիւքքեանլարընտա էսքի ալէթլէր իլէ իչլէմէյի օնօրլարընա գարչը սայմայաճագլար վէ պու վէճհ իլէ սէնա'աթ թէրագգի էթտիյի կիպի մահալընըն մէվգի՝ վէ միւնասիպէթինէ կէօրէ թիճարէթ վէ զրա'աթ տախի թէգատտիւմ էտէճէք վէ էհալիմիզ թէայեիւլ իչիւն միւշքիլաթ չէքմէյէճէք տիր :

Ճագաթ պու ճիւլիէսինին տահա սուհուլէթ վէ տահա քէ-մալէթ իւզրէ մէյտանէ կէլմէսի իչիւն սահիպի սէրվէթ միլլէթ-տաչլարըմըզըն պու մագսէտէ պիլ իթթիֆագ գուվլէթլէրի թէվէհա էթմէսի լազըմ տըր , եօղ իսէ սատէճէ սէօղլէր վէ նիւ-մայիլէր իլէ էհալիմիզին իսթիգպալը թէէմմին օլունա'մազ :

Լ.

Ն Ո Ի Թ Պ

(Կիլիկիա Կաթողիկոսլուղունուն մագարըը քիւրսիսի օլան Սիս շէհրինտէ՝ Իսթանպօլ Միացեալ Ընկերութիւն-լարը հիմմէթիյլէ ալթը սէսէ էվվէլ միւէսսէս մէքթէպին միւտիր վէ մուալլիմի Պօլատեան Եսայի էֆէնտի թարա-ֆընտան՝ մէքթէպի մէզքիւր էպիիյէսինին թէվսի'ի վէ տէրս բրօկրամընըն թէրֆի'ի իչիւն մուալլէնէթլէրինի թա-լէպ զըմնընտա Սիս միւթէպէրանընա խիթապէն էյլէտի-յի նուլթուլն սուրէթինի պէր վէճհի աթի տէրճ էտէ-րիզ :)

ՄԵՑԵՆԻՑԷԹ , ԳԻԼԻՍԱ ՎԷ ՄԵՔԹԷՊ

Իլմ ու մետէնիյէթ՝ նուր , վէ ճիհալէթ իսէ՝ զուլմէթ տէմէք տիր : Բէնտի սէատէթի հալընը արայան պիր գալմ եա պիր շախս թապի՛ի օլարագ իլմ ու մետէնիյէթտէ արամալը տըր , զիրա իւլում ու ֆինունուն վէ սէնայի՛ ու մէարիֆին սէրվէթ վէ սէատէթէ մէնպա՝ վէ մէնչէ օլմալարը շու 19 ունճու ասրտա էզհէրի մին էչչէմ տիր վէ պունու ինքեարա ճիւրաթ էյլէյէն քիմնէ՝ կիւնէչին վիճուտունու ինքեար էթմիչ օլուր : Իշթէ պու սէպէպտէն՝ հէր ֆէրտ վէ հէր միլլէթ՝ մեզքիւր մէարիֆ նուրունու իսթիհասալ զըմիւնտա հէր շէյի , վէ չօգլարը հաթթա էօմիւրլէրինի տախի ֆէտա էյլէմէքտէ տիրլէր : Պունա զէմանը պատիմտէ Մըսրիլէր , Եունանլար , Սըրապլար վէ շիմտի տախի էվրօփալըլար իսպաթ տըրլար : Պիլիրիզ քի շիմտիքի միւթէմէտտին միլլէթլէր փէք չօգ չալըշուպ էօմիւր սարֆ էյլէտիքտէն սօնրա շու հալա վասըլ օլապիլմիչլէր , շիւն քի տիւնեատէ մուգապէլէսիզ պիր շէյ ալընամատըղը կիպի իլմ տախի սա՛յ ու զայրէթ վէ մատտի պիր գըյմէթլէ իշթիւրա օլունապիլիր : Էվրօփանըն տիւվէլ վէ միլլէլի զէնկին վէ ա՛լիմ իքէն թէրագգի էթմէք իշիւն ալէտտէվամ չալըլմագտա տըրլար , էֆէ՛նտիլէր . պիզ տախի պուկիւն , պիր միլլէթ , ե՛անի պիր պէօյիւք ֆամիլեա տէնիլմէքտէյիզ , մատէմ քի միլլի պիր լիսան ու քիթապէթէ մալիք օլուպ տէհրլէրտէն պէրու մուճիպի պագամըզ օլան պիր խրիսթիան քիլիսասընտա եաշամագտայրզ , ամմա մէվգի՛իմիզին իզթիզասընտան՝ էվրօփա մետէնիյէթի տայիրէսինտէն խայլիճէ պա՛իտ պիր մէսաֆէտէ պուլունմուշ վէ եաշամըշ օլտուղումուզտան , պուկիւն տօղրուսու փէք էսէֆէնկիզ պիր հալտէյիզ , վէ էկէր պիրազ վագըթ տախի պու հալի-

միզտէն պիտապէր գալոր իսէք հալիմիզ հալէթ իւն նէզ-
տէ (ճան չէքիմէքտէ) օլան հասթանըն հալընտան ֆարգ-
լը օլմայաճագ տըր : ճիհալէթին զուլմէթի միլլէթիմիզի
պիր միւտհիշ կիրտապա թէգարրիւպ էթտիրմիշ վէ հէ-
ման օրայա տիւշիւպ նապէտիտ օլմամըզա ազ գալմըշ
տըր , իմտի պու միւտհիշ վէ միւհլիք կիրտապա տիւ-
շիւպտէ թէլէֆ օլմամագ իշիւն նէ՞ եափմալըյըզ . — Ֆէ-
նէրլէր վէ գանտիլլէր եագմալըյըզ , եա՛նի 'իւլում ու ֆիւ-
նունուն հաեաթպաիշ նուրունուն տէլալէթիլլէ պու հէ-
լաք չուգուրունտան ազատէի սէր էթմէլիլլիզ , տէմէք իս-
թէրիմ քի , մէտէնիյէթ թարիգինէ սիւլիւք էտիպ՝ պարի
էվլատլարըմըզա ըիֆահը հալ ու սա՛տէթ հազըրլամա-
լըյիզ : Պու սուրէթլէ հէր ֆէրտին պախուսուս միլլէթին
իտարէսինի տէր էօհտէ էթմիշ օլան զէվաթըն պիրինճի
վէ է՛ն մուգատտէս վազիֆէսի՝ մահալլի մէքթէպլէրին
հիւսնիւ հալընա վէ շայիրտլէրին թէրագըսընա չալըմագ
օլմալը տըր , վէ էկէր պիզի վիճուտէ կէթիրէն փէտէր-
լէր տախի պու թարիգի թութմուշ օլսալտը իտի , պիզ
շիմտի պաշգա պիր հալտէ , պէլքի ըէֆահը հալ վէ իս-
թիրահաթտա օլուր իտիք , ֆագաթ էֆէ՛նտիլլէր , փէ-
տէրլէրիմիզ պու շէյի տիւշիւնմէմիշլէր . խաթա էթմիշ-
լէր , պու խաթայը չիմտի պիզ փէք ալա հիսս էթմէք-
տէյիզ , պինահն ալէյհ , ա՛յնի խաթայը իճրա էթմէք
վէ ա՛յնի տույղուսուզլուգտա եաշամագ , իւզէրիմիզէ փէք
պէօյիւք պիր մէս՝սուլիյէթ տալլէթ էթմէք տիր :

Պիր միլլէթին վէ մէմլէքէթին հաեաթ ու մէմաթը օլ
միլլէթ վէ մէմլէքէթին ումուրու խուսուսսունուն իտա-
րէսինի տէրէօհտէ էթմիշ օլան պիր գաշ զէվաթա մէ-
նութ տըր , պու զէվաթ քէնտի ումուրու շախսիյէլէրին-
տէն մա՛տա մէմլէքէթ ու միլլէթին վէ անլէրին ֆէր՛լէրի
օլան մէքթէպ վէ քիլիսալարըն իտարէսի ումուրու իլէ

մուվազդաֆ տըրլար քի պու վազայիֆ և'ա վիրասէթ վէ եա ինթիխապ թարիգիյլէ ինթիգալ էսէր : Միլլէթիմիդ 26 սէնէտէն պէրու պիր աախիլի նիզամնամէյէ մալիք օլուպ օլ նիզամ միլլէթիմիդտէ էքսէր մահալտէ իճրա օլլունմագտա իսէտէ էլ հալէթ իւլ հազիհի պուրաճա պա'ազը թէքեասիւլտէն տօլայը օլ նիզամըն հիւքմիւ օլմաստըղնտան պուրատա միլլէթին քիլիսա վէ մէքթէպ իտարէսի սիզլէրտէն պաազըլարընըզա թէվտի օլունմուշ տըր :

Միլլէթիմիդ իլին Քիլիսա վէ մէքթէպ իտարէսի պիրինճի տէրէճէ էհէմմիյէթի հայիզ մէվատտան իթիպար օլունմուշ տուր , չիւնքի մէվատտը մէզքիւրէնին իքիսի տախի միլլէթիմիդին էսասլարը մագամընտա տըրլար : Պիր վադըթ հէր նէ գըտար տա շիմտիքի մէզհէպիմիզի'պաազը հալլէրտէն նաչի միլլէթէ զարարը տօգունաճագքէյֆիյէթլէրտէ պուլունտուրմուշլար իսէտէ , հէլէ չօգտէմէյիմ , 5 - 600 սէնէլէրտէն պէրու Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցիմիզ' հաեաթըմըզը պատի օլմուշ վէ տահա օլաճագ տըր , իմտի քէմալը մուհապպէթ վէ կէրմիյէթլէ անըն թագվիյէսինէ էզ ճան ու տիլ չալըշմալըյըզ վէ անըն թա'լիմաթ վէ գապայիտինի էվվէլ պէ էվվէլ չօճուգլարըմըզա թա'լիմ էթմէլիյիզ քի , էն սամիմ իւլ գալպանա ըապթ օլտունլար , անտէն այըըմասընլար , նիհալէթ անըն տախիլինտէ էօլսիւնլէր : Սէրպէսթճէ պէեան էտէրիմ քի , ախէր հէր գանղը Քիլիսա վէ թա'լիմաթա միւրաճա'աթ օլունսա' Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցիմիզտէն զիեատէ սէրպէսթ վէ խրիսթիանլըգըսհունա տահա սատըգ պիր Քիլիսա պուլմագ զայրի միւմքին տիր :

Քիլիսամըզը թէէսսիս , թանգիմ վէ թա'ազիմ էտէն ա'զիզ , ազիմ վէ ա'գիլ էճտատըմըզը վէ ալէլ խուսուպ

Հոսաւորիչ, Սահակ վէ Շնորհալի կիպի վէլի իւլ նիյ-
մէթլէրիմիզի փեք ալա պիլիրսինիզ, իմտի էֆէնտիլէր,
վալիտէմիզ մագամընտա օլան քիլիսամբզը սէվմէմէք վէ
անը նազարը էհէմմիյէթտէն տուր պրագմագ էվլատլըգ
շարթընա մուղայիր տէյիլ մի տիր : էօյլէ իսէ քիլիսամը-
զըն ումուր ու իտարէսինէ տիգգաթ վէ հէր ճիհէթլէ
միւշէրրէֆ գալմասընա ղայրէթ պույուրմագ վազիֆէսիյ-
լէ միւքէլլէֆսինիզ :

Մէքթէպ տախի միլլէթիմիզին հաեաթ վէ մէմաթընա
պատի օլապիլիր, չիւնքի տիւնեատա Ալլահ վէ ինսան,
խայր ու շէրր վէզայիֆ վէ հուգուգ օլուպ' պոււլար տա-
խի անճագ մէքթէպտէ էօյրէնիլէպիլիր վէ մէքթէպ տէ-
րունինտէ էֆէնտիմիզին պուեուրմուշ օլտուղու կիպի ի-
քինճի վէլատէթ վուգու պուլուր, մատտի վէ մա'նէվի
սա'ատէթի հալ եալընըզ միւքէմմէլ մէքթէպլէրտէն թէ-
վէլիւտ էտէպիլիր : իշթէ պու սէպէպտէն քէնտի գուվ-
վէթ վէ ազամէթլէրինին թէզէյեիւտիւնիւ վէ պէրտէ-
վամ մուհաֆազասընը իսթէյէն միլլէթլէր' միւթէատտիտ
մէքթէպլէրինէ թագվիյէթ վէ մէթանէթ վէրմէքտէ տիր-
լէր, վէ պու մագսէտի խայր մէրսէտ իլէ տիր քի պու
մէքթէպին միւէսսիսլէրի' Գիւղային Նախակրքարան, եա'
նի իտատի մէքթէպ տէրէճէսինտէ պոււնուն քիւշատընա
միւսարա'աթ էտիպ ալթը սէնէտէն պէրու տիվամ էթ-
մէքտէ տիրլէր : Պու մէքթէպ սիզին է'ն ազիզ գանընըզ
վէ ճանընըզ, էվլատլա'րընըզ իչիւն քիւշատ օլոււնուպ'
աճիզլէրի վասիթասըյլա անլէրին թա'լիմ ու թէրպիյէլէ-
րինէ չալըշմըշ վէ չալըշմագտա իսէտէ կէրէք մէքթէպի-
միզ տէրէճէսինին թէրֆիի իլէ իքի սէնէ տահա իլավէսի
վէ կէրէք չայիրալէրիմիզին պիր գաթ տահա թէրագգը-
սը իչիւն էտէճէյիմ իւշ թէքլիֆի լէտէլ միւզաքէրէ գա-
պուլ պուեուրմանըզ միւսթէրճա տըր . . .

Ե. Մ. Պօլատեան

ԱՍԱՐԸ ՄԻՒԹԷԳԱՏՏԻՄԻՆ

Թ Ր Օ Կ Լ Օ Տ Ի Թ Լ Է Ր

Թրօկլօտիթ լաֆզը ըռւմճա քրօկլ վէ տիյօ լուղէթլէր-տէն միւրէ.քքէպ վէ « մաղարատա օթուրան » տէմէ.ք տիր վէ պինաէն ալէյհ լիսանը թիւր.քիւտէ Մաղարանիյն եախօտ հնլի քեհն թէրճէմէ օլունուր :

Էսքի Եունանլար , պու իսմի , թապիի մաղարալար եախօտ էլլէրիյլէ օյմուշ օլտուգլարը տէլիք տէշիքլէր տէրունինտէ իգամէթ էտէն միւթթէլիֆ իւլ էճնաս վէ զէյրի միւթէմէտտին գապիլէլէրէ իթլագ էտէրլէր իտի :

Ստրաբոնուն ⁽¹⁾ գավլինճէ պունլար Ա.ֆրիգանըն շիմա-լի ճիհէթինտէ օլան Մաղրբպ մէմլէ.քէթինտէն՝ Ասիանըն Գավգաս տաղլարընա գատար միւթթէտտ մէմալիքտէ պուլունուրլար իմիշ , ամմա իհթիմալէն զէմանը գատիմ տէ էն զիեատէ մա'րուֆ մաղարանիշիյնլէր ճէնուպի Մը-սըրտա վէ Հապէշիսթանտա մէսքիւն օլանլար օլսուն , զիրատա օրատա խայլիճէ վասի' պիր գըթա՝ Բեհիօ Թրօկլ-լօտիքիքա եանի Մաղարանիշիյնլէր սեմքի տէնիլիր իտի :

Պունլար իճրայը հուրուֆաթլա թէլէֆիլւզ վէ թէ-քէլլիւմ էտէմէյիպ , կէօեա էտնա հայվանաթ միսիլու նիտա վէ ֆէրեատ սէսլէրի չըգարըրլար իմիշ , անճագ , պիզիւմ պու մալիւմաթլարըմըզըն մէնապիի ասլիյէլէրի օ .

(1) Ստրաբոն Եունան միլլէթինտէն վէ ճաղրաֆիա , հէնտէ-սէ վէ թարիխ իլմլէրինին էն մէշհուր էրպապընտան օլուպ՝ Քը-րիստոստան թագրիպէն 80 սէնէ ագտէմ տիւնեայէ կէլմիշ տիր : Պունուն միլլէլի միւթէգատտիմինին ահվալընտան պահս էտէն ճաղրաֆիասը հալա փէք մէօթէպէր տիր :

լան Եռունան միւլէրըիւլէրի պու պապտէ շաեանը իթի-
մատ վէ իթիպար ա'տտ օլունմազլար զիրա , պունլար'
անլաեամատըզլարը հէր լիսանը պարպարլարա մախսուս
գարմագարըչ պիր թէքէլլիւմ տիր տէեու Ֆարզ էտէր-
լէր իտի :

Պունլարըն էն պէօյիւք մէշղուլիյէթլէրի սըղըր պէսլէ-
մէք իտի , Ֆագաթ ալճըլըգ վէ իրըսըղըգ էթտիքլէրի
տէ օգունմագտա տըր : Քէզալիք Ս.ճէմլէրին գատիմ ճի-
հանկիրլէրինտէն Գսերքսէսին օրտուլարընտա իսթիխտամ
օլունտուգլարը տախի մուհարրէր տիր :

Պունլարըն կէշիրտիյի էօմր ու ատէթլէրի գապա վէ
էնկին իտի վէ էթտէն մա'տա սըղըրլարընըն քէմիքլէրինի
վէ տէրիլէրինի տէ էքլ էտէրլէր վէ սիւտ իլէ գանտան
միւրէքքէպ պիր մատտէ իլէրլէր իտի վէ գարըլարը տա
միւշթէրէք իտի :

Գարըլարը , վիճուտլէրինի իյնէ իլէ նագլ վէ պօեա
էտէրլէր վէ էրքէքլէրի' ե'ա սըղըր տէրիլէրինտէն մա'
մուլ էլպիսէ իլէ վէ եախօտ թապիի հալտէ կէզէրլէր իտի :

Ֆագաթ պունլարըն էն մէնֆուր վէ է'ն վահշի ատէ-
թի' էօլիւլէր հագգընտա էթտիքլէրի մուամէլէ իտի :

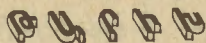
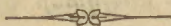
Պունլար լաշէնին պօյնունու վէ էօքչէսինի պիրպիրինէ
րապթ իլէ պիր գազըղա պաղլարլար վէ իւզէրինէ տօլու
կիպի պիր թաշ եաղտըրարագ վէ եիւքսէք գահգահա ի-
լէ կիւլէրէք անը պիր թաշ հիւեիւկիւ ալթընտա պրագ-
տըգտան սօնրա թէփէսինէ պիր պույնուզ թիքէրլէր վէ
պրագքպ կիտէրլէր իմիշ :

Պէօյլէ հիքեայէլէրտէ նէ տէրէճէ սըհհէթ պուլուն-
տուլունու պէեան էթմէք միւմքինսիզ տիր , Ֆագաթ
թարիլլէրտէն տահա էվլէլ պագի օլան հանաթը պէշէ-
րիյէ հագգընտա իլմի տաարը գատիմիւտթըն թէհարրի-
եաթը կէօսթէրիեօր քի , չօգ մէմլէքէթլէրտէ եէր ալ-

Թընտա մէսքին գապիւէլէր վար իմիշքի , եէր եիւզիւն-
տէ Թէմէքքիւն էտէնլէրտէն տահա էվլէլ կէլիպ կէշմիշ-
լէր վէ պէլքիտէ պէնիի պէշէրին ճիւմլէթէն տէյիլ իսէ
գըսմը ազամընըն իւք հալը մաղարանիշիյնլիք օլմուշ օլ-
սուհ :

Անճագ պունլար պէօյլէ իքէն պիլմէյօրուզքի Մօն-
Թէսքիէօ կիպի շէօհրէթշուար էտիպ վէ տիբլօմաթ պիր
զաթ նա՞սըլ օլմուշ վէ նէ՞ միւնասիպէթլէ պունլարը պու
գատար մէտհ էյլէմիշ :

(Ն^օ. 12 Մենտոր)

Թ Ե Մ Ո Ս Թ Ե Ն Է Ս

Դեմոսթենէս Բումլարըն պէլաղէթ սահիպլէրինին փի-
րի մագամընտա օլուպ՝ Գրիստոստան 384 սէնէ մուգատ-
տէմ Աթինա շէհրինտէ Թէվէլիւտ էյլէտի .

Դեմոսթենէս 7 եաշընտա իքէն փէտէրի վէֆաթ էթ-
տիյինտէն վէ վէլիլէրի անըն փէտէրինտէն ինթիգալ է-
տէն սէրվէթի Թէլէֆ էտուպ չօճուղուն թա՛լիմ ու թէր-
պիյէսինէ ասլա պագմատըգլարընտան՝ Դեմոսթենէսին իլ-
մու հիքմէթտէ թէրազգիսի սալթ քէնտի էմէք վէ զահ-
մէթի իլէ օլտու : Դեմոսթենէս իսէոսա վէ Պլատոնա
շալիլտ օլտու , վէ իտոկրատըն նութգլարընը մէշգ էյլէ-
տի : Օն եէտի եաշընտա՝ Աթինա մահքէմէսինտէ վասի-
լէրինէ գարչը պէլաղէթի թամմէ իլէ պիր նութգ իրատ
էյլէյիպ՝ փէտէրինտէն գալան միրասընըն պիր գըսմընք

կէրի ալտը : Միւս թէլա օլտուղու կէօքս խասթալըղը վէ
թէլէֆֆիւզ գուսուրու. Աթինալըլար կիպի միւսթէհզի
պիր խալդ պէյնինտէ պէլաղաթընըն ըաղպէթինի թէն-
զիլէ քեաֆի իտիլէր , ֆազաթ քէնտիսի՝ սէպաթ վէ զայ-
րէթի սայէսինտէ պու քեաֆֆէի միւշքիլաթա շալէպէ
չալտը :

Դեմսթենէս թէլէֆֆիւզիւնին գուսուրունը իզալէ ի-
չիւն ազղընա ուֆազ թաշլար տօլտուրուր իտի , վիճու-
տինին շէքլինի թա՛տիլ իչիւն հէր վազըթ այինէյէ պա-
գար իտի , վէ սէսինի գուվվէթլէնտիւրմէք իչիւն՝ ֆուր-
թունալը վազթտա տէնիզ սահիլինէ կիտիպ չաղըրըր ի-
տի , շէօյլէքի , տէնիզ տալղասըր կիպի թէլաթիւմ էտէն
Րում ճէմիյէթլէրի հուզուրունտա նութգ էտէր իքէն է-
չիթտիւրմէյէ զահմէթ շէքմէսին :

Դեմսթենէս ըահաթ իւզրէ թալիւմ օլմագ մագսէտիյ-
լէ եէր ալթընտա պիր օտա տէրունինէ շէքիլիւր վէ իչինի
պիթիրմէյինճէ օրատան չըգմասըն տէյու սագալընըն
նըսֆընը թըրաշ էտէր իտի : Իչթէ քէնտի նութգլարընը
մէգքիւր մաղարալար տէրունինտէ թէէլիֆ էյլէտի : Պէ-
լաղէթի սէպէպի իլէ աթինալըլարը օլ գատար ճէլպ էթ-
տի քի քէնտիսինի հէօքիւմէթլէրինէ ըէյիս թա՛եին էյ-
լէտիլէր :

Օլ վազըթ ֆիւթուհաթլար իճրա էտէն Մակեդոնեա-
նըն Փիլիպպոս փատիշահընա գարչը Աթինա էհալիսինի
թահրիգ վէ թէշվիգ էթտի :

Դեմսթենէս պէլաղէթի լիսան վէ ֆէսահաթը պէեան
խուսուսունտա ասըրնտա պիրինճի սայըլմըշ տըր . վէ քէն-
տիսի գատար թահրիքէ միւզթէտիր խաթիպ կէօրիլմէ-
միշ տիր : Իսթելլահը գաթի՛ի վէ միւհսսիր իտի , վէ սա-
նա՛ի վասիթալարը սէվմէզ իտի . ֆիքրինի աչըգ վէ գուվ-
վէթլի թարգտա միւսթէմի՛ունա թէֆհիւմ էտիպ զանն է-

տէրսինքի սէրիւլ հարէքէ պիր ըրմադ կիպի քէնտի պէ-
լաղէթի գուվլէթիլէ հէր քէսին ֆիքրինի ճէպրէն ալըպ
կէօթիւրիւր իտի :

Տախիլի պիր նիզա միւնասիպէթիլէ Դեմոսթենէս խայ-
լիճէ տիւշմէն փէյտա էթմիշ օլտուղունտան՝ էօմրիւ թէհ-
լիքէտէ իտի վէ իւզէրինտէ զէհիր սագլամայը ատէթ էթ-
միշ իտի : Պիր քէրրէ Պոսիդոն մա'պէտինէ ֆէրարէ մէճ-
պուր օլտու վէ խէլասընտան գաթի իւմիւտ իլէ՝ զէհիր
իչիպ ալթմիշ եաշընտա վէֆաթ էթտի : Աթինալըլար ա-
նըն սանէմինի ըեքզ էթտիրտիլէր :

ՄՈՎՍԵՍ Թ. ԼԵՅԼԵԿԵԱՆ

Վ. Կ.

Ն Է Շ Ր Ի Ե Ա Թ Ը Ճ Է Տ Ի Տ Է

ՔՕՏ ՍԻՎԻԼ

Միւթերճիմի՝ ՆԱԶԱՐԷԹ ՀԻԼՄԻ

« Թէրագգիւնաթը ասրիյէ ասարընտան օլարագ , Գօտ Սիվի-
« լիճ՝ միւսվէտտէսի մանգուրը աճիզանէմ օլան իշպու թէրճէ-
« մէսի , հագիգաթէն փէք միւքէմմէլ վէ միւտագգիզանէ եա-
« փըլմըշ օլտուղունու վէ միւթէրճիմէ լազըմէ թէշէք քիւրիւ է-
« տա՝ վաճիպէի գիւմմէթ իտուկինի պէեան էյլէրիմ :

Մուհաբբիբի Թաբիգ
ՍԱ՛ԻՏ

Այնթապըմըզ էլքիւնայը շիւպպանընտան վէ միւսթա'իտանը
րիւֆէգամըզտան օլըպ խայլի միւտտէթտէն պէրու տէրսա'ա-
տէթտէ իգամէթ վէ տա'վա վէքեալէթիլէ իշթիզալ էտէն ըի-
ֆաթլու Նազարէթ Հիլմի էֆէնտի հիւմմէթիլէ լիսանը ֆրան-

սէփիտէն թէրճէմէ Էտիլիս , զիյնէթպախը մէյտանը մաթպու-
աթ օլան ԳՕՏ ՍԻՎԻԼ եանի Ֆրանսա գանունը մետեհիսի միւ-
թալա'ակիւզարը աճիզանէմիզ օլմուշ , վէ հէր նէ գատար տա պէօյ-
լէ պիր էսէրին թագտիրի տայիրէի իգթիտարըմըզըն խարիճինտէ
պուլունմագտա իսէ տէ , մաթպուաթը Օսմանիյէտէ չէօհրէթ-
եապ պա'ազը էրպապը գալէմին վէ էզճիւմէ թագրիզի ալիլէրի
պէրվէճհի պալա տէրճի սահիֆէի իֆթիխար էտիլէն սա'ատէթ-
լու Սա'իտ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինին չէհատէթլէրիլէ' տա-
տէրի էքպէրիմիզ Ն . Հիւմի էֆէնտինին շու էսէրի պէրկիւզիտէ-
սինին շաեանը փէսէնտ վէ սէզավարը րազպէթ պուլունտուղը
մէշուտը 'էյեունը իֆթիխարըմը օլմուշ օլուպ , օլ պապտէ
միւթէրճիմի միւմաեյէյէ էֆէնտիյի թէպրիք էտէրիզ :

Գօտ Սիվիլ սուրէթի նէֆիստէ մաթպու' վէ միւնէլլէտ օ-
լարագ Ե40 սահիֆէյի հավի տիր :

վ . Բ .

Թ Ո Ւ Հ Ա Ֆ Ի Յ Է

Աճէմ հիքեայէլէրինին պիրինտէ րիվայէթ օլունուր
քի , ճէնապը Հագգըն տինեայը վէ միւնտէրիճաթընը
եէտի կիւնտէ խալզ վէ հաֆթայը եէտի կիւնէ թագսիմ
էթտիյինի չէյթանլար իշիթտիքլէրինտէ' մախսուսի սու-
րէթտէ ագտը մէճլիս էտիպ մէզքիւր եէտի կիւնլէրի
թահգիր զըմնընտա աթի իւզզիքը սըֆէթլէր իլէ թէսմի-
յէ էյլէմիլլէր :

Փազար իրթէսի'
Սալի'
Չարչէնպիհ'
Փէնճչէնպիհ'
Ճիւմաա'
Ճիւմաա էրթէսի'
Փազար'

մաղրուրլուգ
պօշպօղաղըգ
ֆըսղ ու ֆիւճուր
զըսգանճըգ
աճ կէօզլիւլիք
էօֆքէ վէ զավղա
թէնպէլիք

ԼԵԻՈՆ

Սանիպի իմքիեագ'

վ . Բ .

نسخه قانونه
مصنفه